

**Către: Dl Sergiu Litvinenco,
Ministru al Justiției**

14 martie 2022

Ref.: Propunerile EBA Moldova și Asociației Băncilor din Moldova cu privire la modificarea Codului de executare pe marginea relației dintre executorii judecătorești și sectorul bancar

Stimate Dle Ministru,

Asociația Businessului European (EBA Moldova) în comun cu A.P. „Asociația Băncilor din Moldova (ABM), Vă adresează cele mai înalte considerațiuni și, în contextul multiplelor sesizări recepționate de la reprezentanții sectorului bancar, care se confruntă de mai mult timp cu dificultăți semnificative în comunicarea cu executorii judecătorești, venim cu o serie de propuneri de perspectivă imediată, dar și mai îndelungată, ținând cont și de obiectivul național de digitalizare a proceselor de interacțiune între autorități și business.

Problema de bază rezultă din modul cum executorii judecătorești își exercită drepturile acordate de Codul de executare, în special dreptul de a solicita și a primi gratuit din partea băncilor orice informație care ar permite identificarea debitorului, a patrimoniului său și a locului aflării lor. Astfel, drept urmare a practicii vicioase de interacțiune din prezent, băncile suportă importante costuri administrative (hârtie, tehnică, servicii poștale, etc.) și consum irațional al timpului de muncă al angajaților, își ajustează permanent procedurile prin abordarea individualizată a metodei de activitate a fiecărui executor judecătoresc în parte, în vederea executării în timp a volumelor nejustificate și cu excludere de riscuri. Or, anual, fiecare bancă expediază executorilor judecătorești zeci de mii de răspunsuri că nu dispune de informațiile solicitate, dat fiind faptul că doar circa 1/3 din solicitările executorilor judecătorești țin de clienții unei bănci.

În ultimii ani se află în proces de implementare o soluție electronică de comunicare între executori și bănci, care se bazează pe sistemul SIA CCDE gestionat de Serviciul Fiscal de Stat (Ordinul SFS nr. 582 din 24.11.2020 cu privire la aprobarea Instrucțiunii privind modul de expediere și recepționare a documentelor prin sistemul informațional automatizat de creare și circulație a documentelor electronice). Totuși, din variate motive, această platformă on-line este utilizată de executorii judecătorești într-o măsură insuficientă atât ca număr de utilizatori, precum și ca tip de operațiuni efectuate.

Drept urmare, solicităm implicarea Ministerului Justiției în vederea asigurării digitalizării cât mai rapide a acestui proces de comunicare, precum și prin promovarea în paralel a unui set de modificări la Codul de Executare pentru a obliga toți executorii judecătorești să utilizeze doar soluția electronică (SIA CCDE) în procesul de schimb de informații cu comunitatea bancară.

În această ordine de idei, ținem să vă aducem la cunoștință problemele de bază, identificate în procesul de lucru cu executorii judecătorești, precum și unele măsuri ce ar putea fi aplicate prompt pentru soluționarea lor:

1. Expedierea în adresa băncilor a aceleiași încheieri atât în format electronic, cât și pe suport de hârtie.

Ațiunile repetate de returnare a documentelor duc la o creștere considerabilă a eforturilor din partea personalului, a timpului și a costurilor nejustificate suportate de bănci.

Ca măsură imediată, în vederea facilitării comunicării între executorii judecătorești și sectorul bancar în regim online, este necesar ca executorii judecătorești să folosească doar adresa electronică oficială a Uniunii Naționale a Executorilor Judecătorești. Or, deseori documentele executorii parvin de la adresele electronice personale ale executorilor judecătorești. Utilizarea adresei electronice unice oficiale ar permite identificarea exactă a sursei documentelor executorii parvenite, evitarea dubiilor privind expeditorul mesajului, precum și implementarea de către bănci a unor mecanisme de optimizare a proceselor.

2. Obligarea băncilor de a nu deschide conturi în viitor pentru debitorii non-clienți ai băncii.

Aceste mențiuni creează o povară excesivă asupra băncilor, resurse umane și financiare considerabile, având în vedere că banca trebuie să verifice dacă fiecare potențial nou client nu figurează ca debitor în una din zecile de mii de încheieri de aplicare a măsurilor asigurătorii, expediate anterior de către executorii judecătorești.

Totodată, această măsură impusă de executorul judecătoresc (executarea acesteia) expune banca la încălcarea prevederilor legislației aferente procesării datelor cu caracter personal, deoarece impune banca să proceseze date cu caracter personal ale persoanelor, fără a dispune de un consimțământ sau de un temei legal în acest sens (deoarece persoana nu este client al băncii, nu există temei legal pentru bancă pentru procesarea datelor cu caracter personal).

Deseori, debitorii-clienți ai altor bănci își onorează obligațiile, iar procedurile de executare sunt încetate, dar băncile nu sunt informate despre acest fapt de către executorii judecătorești prin încheieri privind anularea măsurilor de asigurare, fiind astfel nevoite să stocheze și să urmărească timp nelimitat și nereglementat încheierile de aplicare a sechestrului la conturi, emise de executorii judecătorești pentru non-clienții lor.

Prin urmare, catalogăm ca abuzive aceste practici și **propunem anularea posibilității pentru executori de a aplica restricții de a deschide conturi în viitor**, având în vedere că platforma electronică SIA CCDE permite accesul direct al executorilor judecătorești de a urmări ce conturi sunt deținute de către debitori și în ce bănci. Astfel, în cazul dacă debitorul va deschide un cont într-o altă bancă, executorii judecătorești pot aplica imediat în regim online măsuri restrictive la contul nou-deschis.

3. În calitate de exemple ce împiedică conlucrarea eficientă între bănci și executori judecătorești sunt enumerate cerințele de mai jos, în care executorii judecătorești impun băncilor obligații, care contravin legislației în vigoare, și anume:

a) Solicitățile de a aplica sechestrul pe mijloacele bănești ale debitorului în limita sumei (fixe) cu excepția plăților salariale, alocațiilor și indemnizațiilor sociale conform art. 110 Cod de Executare, sau în mărime procentuală/sumă lunară;

b) Obligarea băncii privind ridicarea sechestrului în mărime procentuală/sumă lunară din sumele cele aflate, precum și din fiecare suplینire la contul debitorului;

c) Solicitări de a informa executorul judecătoresc despre toate sumele intrate în contul debitorului cu altă destinație sau din altă sursă decât plata salarială, de îndată ce acestea vor ajunge în cont.

Conform art. 110 din Codul de executare, plățile sociale nu pot fi urmărite, iar banca nu are competențe stabilite prin lege de a identifica mijloacele bănești înregistrate pe conturile bancare ale clientului și a aplica sechestrul asupra mijloacelor bănești, parvenite în cont cu destinația de "plăți salariale și sociale". Controlul asupra identificării patrimoniului debitorului, inclusiv a provenienței mijloacelor bănești înscrise în conturile bancare ale debitorului îi revine executorului judecătoresc, conform art.21 din Codul de executare.

Conform art. 110 alin. (2) din Codul de executare: "Măsurile asigurătorii aplicate asupra veniturilor indicate la alin.(1) vor fi ridicate prin încheierea executorului judecătoresc emisă în cel mult 5 zile lucrătoare de la data recepționării cererii debitorului, însoțită de actele ce confirmă că mijloacele bănești aflate în conturile bancare provin exclusiv din sursele indicate la alin.(1)".

Conform art. 111 alin. (1) din Codul de executare, executorul judecătoresc expediază documentul executoriu organizației în care lucrează debitorul sau de unde el primește recompensă, pensie, bursă ori un alt venit, cerând să se facă reținerile convenite în baza documentului executoriu și să se trimită creditorului sumele reținute.

De asemenea, prin obligația în cauză, sunt încălcate prevederile Regulamentului privind suspendarea operațiunilor, sechestrarea și perceperea în mod incontestabil a mijloacelor bănești din conturile bancare, aprobat prin hotărârea Consiliului de Administrație al Băncii Naționale a Moldovei nr. 375 din 15.12.2005, în special a prevederilor Capitolului II, p. 3.3 b), care stipulează în mod expres că, la primirea spre executare a documentului executoriu, Banca este obligată să aplice sechestrul pe sumele concrete indicate în documentul executoriu.

d) Solicitarea de a comunica despre remiterile de bani primite/expediate prin intermediul sistemelor de transferuri internaționale rapide pentru perioade extinse (chiar și mai mult de 20 ani) și aplicarea sechestrului pe mijloacele bănești în cazul transferurilor viitoare.

Conform art. 97, alin. 3) din Legea nr. 202 din 06.10.2017 privind activitatea băncilor, informația care constituie secret bancar urmează a fi furnizată de bancă, în măsura în care furnizarea acestei informații este justificată de scopul pentru care este solicitată, inclusiv la solicitarea executorului judecătoresc (lit. g), deci din data începerii procedurii de executare și nu anterioare acestei date (ținând cont de termenul de păstrare de 6 ani, conform normelor privind păstrarea și arhivarea documentelor bancare).

Totodată, referitor la aplicarea interdicțiilor pe transferurile sistemelor de remitere de bani (SRB) viitoare, banca nu poate asigura executarea, din următoarele considerente:

- Banca nu este gestionar al sistemelor de remitere de bani, ci este un simplu agent al acestor sisteme. Astfel, serviciile de remitere de bani sunt oferite de către Bancă în strictă conformitate cu prevederile acordurilor, încheiate între Bancă și sistemele de remitere de bani și cu respectarea strictă a cerințelor impuse de aceste sisteme internaționale și cu respectarea cerințelor legislației în domeniul prevenirii spălării banilor și reglementărilor valutare.

- Drepturile și competențele Băncii în raport cu beneficiarii/ plătitorii remiterilor de bani diferă cardinal de drepturile și competențele pe care Banca le deține în relațiile cu clienții săi, care au deschise conturi curente și beneficiază de servicii bancare, deoarece la prestarea serviciilor bancare,

Însăși Banca deține rolul de prestator al acestor servicii. Iar în cazul prestării serviciilor în cadrul sistemelor de remitere de bani, Banca prestează serviciile în calitate de mandatar al acestor sisteme de remiteri de bani, dar nu în calitate de prestator direct.

- Prestarea de către Bancă a serviciilor aferente remiterilor de bani are loc nu prin intermediul sistemelor informaționale ale Băncii, cu prin intermediul sistemelor informaționale, puse la dispoziția Băncii de către sistemele de remitere de bani. Astfel, Banca dispune de drepturi limitate în cadrul sistemelor informaționale, puse la dispoziție de către sistemele de remiteri de bani și, prin urmare, Banca nu dispune de drepturi de a aplica careva interdicții asupra mijloacelor bănești în cadrul acestor sisteme informaționale, aceste împuterniciri fiind deținute în exclusivitate de sisteme internaționale de remitere de bani.

e) Solicitarea de a comunica privind deținerea safeurilor individuale, inclusiv cele deținute de debitor în baza împuternicirilor oferite de terțe persoane/ numărul telefonului/ adresa domiciliu/ de a elibera extras din cont pentru perioada extinsă, etc.

Astfel de solicitări se procesează în condițiile în care volumul informației solicitate este justificat, dar în majoritatea cazurilor, dispozitivul încheierii reprezintă un șablon utilizat indiferent de suma grevării, perioada pentru care se solicită informația și multe alte chestiuni, astfel băncile sunt impuse să prezinte un dosar întreg de documente pentru a asigura achitarea de către debitor a unor sume infime (10-300 lei). Astfel, executorii judecătorești nu se conformează individual pentru fiecare debitor. Cele mai complicate sunt cazurile când suma grevată este asigurată de disponibilul din conturile clientului sau sunt înaintate mai multe încheierii la același debitor, cerând în toate cazurile informații despre remiteri de bani, rulaj, date de contact. Spre exemplu, solicitarea rulajului pentru câțiva ani la conturile clienților mari (Air Moldova SA, Orange SA), pentru care extrasele din cont constituie un volum mare (1000-2000 file).

f) Solicitarea de a comunica informația referitor la plăți electronice, canale alternative, internet, telefonie mobilă, schimb valutar, plăți ocazionale, etc.

Solicitările în cauză nu țin cont de specificul activității băncii pe aceste domenii. La efectuarea operațiunilor de schimb valutar clientul poate fi identificat doar în cazul în care suma tranzacției sau echivalentul acestei sume este ≥ 200.000 MDL.

Totodată, banca nu activează în calitate de operator al telefoniei mobile și comunicațiilor electronice, prin urmare nu prestează servicii de internet și telecomunicații mobile clienților băncii.

g) Solicitarea de a aplica interdicții la conturile de credit, de a prezenta informații despre denumirea și adresa companiei care transferă salariu debitorului sau interdicția efectuării de către persoana juridică ce nu este debitor a unor anumite plăți în beneficiul persoane fizice afiliate.

Ca o soluție pentru a evita astfel de solicitări abuzive (descrise la lit. a) – g)), considerăm imperios de a fi elaborate de comun acord cu UNEJ și comunitatea bancară modele ale tuturor tipurilor de încheieri/ interpelări aplicabile, iar băncile să fie în drept să refuze actele ce nu corespund acestor modele.

4. Menținerea la conturi a sechestrului/suspendărilor, aplicate anterior de către oficiile de executare ale Departamentului de Executare a Deciziilor Judecătorești.

Situațiile cu documente executorii emise de organele care nu mai există, împiedică identificarea emitentului documentului executoriu sau organul abilitat, care a preluat spre executare procedura, pentru

elucidarea situației atât de către bănci, cât și de către debitori. Totodată acest fapt devine un impediment de formare a relațiilor cu clienții, având în vedere că au fost aplicate măsurile asigurătorii, dar comunicatele de ridicare a acestora nu au fost transmise.

Lipsa unei baze de date în care s-ar putea verifica statutul documentului executoriu recepționat anterior duce la lezarea drepturilor băncii în încasarea veniturilor: pentru mentenanța contului, reactualizarea datelor clientului banca suportă cheltuieli financiare, care ulterior cu depășirea termenului de prescripție devin pierderi sau venituri neîncasate.

În acest sens, **propunem stabilirea unui termen de prescripție de 3 ani** de păstrare de către bănci a sechestrelor/ interdicțiilor pentru procedurile executorii, cu posibilitatea întreruperii acestui termen dacă între timp sunt recepționate documente executorii/comunicate suplimentare din partea aceluiași executor judecătoresc.

La final, ținem să reconfirmăm opinia comunității bancare că, din cauza că nu există o bază de date comună pentru toate documentele executorii emise de autoritățile abilitate, cea mai bună soluție ar fi ca pe baza la SIA CCDE să fie creat (prin reglementare normative) un canal de executare a documentelor executorii, emise de executorii judecătorești, iar toți executorii judecătorești să fie obligați să adere, în termen de 3-6 luni, la sistemul SIA CCDE și din momentul conexiunii să nu mai expedieze către bănci pe suport de hârtie ordine incaso, precum și să prezinte încheierile în formatul standard, care va fi deja integrat în SIA CCDE. Totodată, este necesar ca în decurs de maxim 12 luni să se definitiveze toate formatele de documente executorii ce pot fi expediate de executorii judecătorești, iar ulterior băncile să fie scutite de obligația recepționării și executorii documentelor neconforme.

Reiterăm că eventuala aderare a executorilor judecătorești la SIA CCDE ar facilita procesul de automatizare de către bănci a executării documentelor executorii parvenite și ar permite evitarea riscurilor de executate incorectă/ eronată a cerințelor executorilor judecătorești. De asemenea prin SIA CCDE aceștia au posibilitatea să obțină informația aferentă altor restricții active asupra debitorului.

În eventualitatea acceptării propunerilor de mai sus, suntem deja în măsură să venim și cu unele idei de îmbunătățire a documentelor utilizate în sistemul SIA CCDE.

Vă mulțumim anticipat pentru implicare, soluționare și atitudine pe marginea prezentei adresări, exprimându-ne toată încrederea în sprijinul Dumneavoastră.

Cu deosebită considerație,

Nicolae Dorin
Președinte
Asociația Bancilor din Moldova

Mariana Rufa
Director Executiv
Asociația Businessului European